

KOÄLISYAKKOARD
GEMEENTE WÂDHOEKE 2026 -2030

HJOED DWAAN WAT MOARN FREGET

SAM • GEMEENTEBELANGEN • CDA

Met alles wat we doën,
drage we bij an un sterke
en leefbere gemeente

Foar de inwoaners fan fandaag én foar de generasy fan môrn

INHOUD

Tegare sterk foar Wâdhoeke	5
Ônze ambisy	6
An 'e slâg! ônze plannen op fier thema's	7
• Rúmte om te leven	8
• Elkeneen doët met	11
• Un duerseme toekomst	14
• Tegare make we Wâdhoeke	18

Woard foarôf

SAMENWERKE BRINGT ÔNS FERDER

Op 18 maart 2026 hewwe SAM, Gemeentebelangen en CDA un breed mandaat kregen om tegare ferantwoardelukhyd te nimmen foar ut bestuer fan Wâdhoeke. Dat fertrouwen wardeare wij enòrm. Ut geeft ôns enerzjy én un dudeluke opdracht. Met ambisy en daadkracht wille wij de kommende perioade bouwe an un sterke en toekomstbestênuge gemeente.

Dêrbij bouwe we deur op ut funnement dat, de ôflopen jaren sîns ut ontstaan fan Wâdhoeke, leid is en kike tegelyk foarút. De weareld ferandert snel en fraagt om keuzes, om lef en om samenwerking.

Wij wille der weze foar alle inwoaners fan Wâdhoeke. Foar jong en oud. In stâd en dôrpen. Ferbînen sien we as un belangrike opdracht. We wille de samenleving fersterke deur mînnsen, ideeën en inisjativen bij mekaar te bringen. Deur elks inbring searieus te nimmen en samen te werken. Su komme we ferder.

We sette in op un samenleving wêrin elkeneen kânsen krijt en nyt een an 'e kant staat. Wêrin rúmte is foar talint, inisjatyf en ontwikkeling. En wêrin we sòrgfuldug omgaan met de fisike rúmte dy't we met syn allen delen. Met oog foar mekaar en foar de generasys na ôns.

Tidens de fòrmasy hewwe we as dry partijen infestead in onderling ferrouwen en in samenwerking. Dy deelde basus fòrmt ut fertrekpunt fan dit akkoard dat ônze plannen foar de kommende fier jaar beskriift.

De maatskappeluke opgaven binne groat en frage om ambisy. Tegelyk binne we reëlistys over wat (finânsjeel) kin. We make keuzes en blive fleksibel in un feranderende tiid. Dêrom kieze we foar un akkoard op hoofdlijnen, met fokus op un antal belangrike tema's.

We kike dernaar út om tegare an 'e slâg te gaan. Met enerzjy, fertrouwen en tròts

Late we fandaag doën wat môrn fraagt.

Namens de fraksys fan SAM, Gemeentebelangen en CDA,

Hanna van der Werff (SAM),
Douwe Kamstra (Gemeentebelangen) en
Sietze Greidanus (CDA)

**GOËD
BESTUER MAKE
WE TEGARE**

Hier staan we foar

KOËRSFAST

Wij binne *koërsfast*. We wete wêr't we naartoe wille. Onze doëlen geve houfast, ok at de waan fan de dâg om aandacht fraagt. Want groate maatskappeluke útdagingen frage fan ôns dat we kike naar de lange termyn. Met alles wat we doën, drage we bij an un sterke en leefbere gemeente. Foar de inwoaners fandaag én foar de generasy fan môrn.

DAADKRACHT EN LEF

Met *daadkracht en lef* make we keuzes. We durve te fernijen. Dat betekent dat we útdagingen nyt út de wêg gaan. We binne ambisjeus sonder roekeloas te wezen. We binne nyt blyn foar maatskappeluke ontwikkelingen en nimme de inbring fan anderen searjeus. Wij luustere om echt te begripen en te erfaren wat de ander fynt en driift. En hoe't we dêrmet ferder ôf beter kinne.

TEGARE EN OPEN

Wij binne der foar mînsen en staan midden in de samenleving. Fanút un open en nijsgieruge houding soeke we de *samenwerking*. We binne benaderber, dichtbij en lykwaardug in ôns kontakt. Ut is ônze overtuging dat elkeneen metdoën kinne mut. En dat we, fanút un deelde ferantwoardelukhyd, tegare mear berike as elk foar umself.

RÚMTE

Dus biede we *rúmte*. An inwoaners, ondernimmers en organisasys. Foar inisjastiven en nije ideeën. Want júst deur eksperimentearen en learen komme we ferder. Dat betekent ok dat we út mekaar en anderen gunne om fouten te maken. Dêrbij binne we overugens altyd dudeluk over tòt wêr dy rúmte reikt. Over wêr ônze ferantwoardelukhyd op-hout en dy fan anderen begint.

FERANTWOARDING EN FERTROUWEN

Wij lêge út wat we doën en wêrom. Dêrbij binne we earluk over ônze keuzes en dudeluk over wat wel en nyt kin. Su bouwe we stap foar stap an ut *fertrouwen* fan mînsen in ôns as overhyd.

Tegare sterk foar wâdhoeke

Gemeente Wâdhoeke staat an ut begin fan un nije raadsperiode, met un nije koälisy fan SAM, Gemeentebelangen en CDA. Met 19 fan de 29 setels drage wij gesameluk ferantwoardelukhyd foar ut bestuer fan ônze gemeente. Dy ferantwoardelukhyd nimme wij met overtuging én met de ambisy om tegare rissultaten te boeken foar Wâdhoeke.

Wij wille bouwe an un open en kônstruktive relasy met de gemeenteraad as hoogste bestuursòrgaan fan de gemeente. Ok soeke we de samenwerking met inwoaners, bedriven en organisasys. Want goëd bestuer make we tegare.

Helder profyl as basus

Tidens de koälisyfòrming hewwe wij útbreid stilstaan bij de wearden dy ôns ferbine en de manier wêrop wij samenwerke wille. Wij love dat un helder profyl de basus fòrmt foar un súksesfol bestuer. In dit hoofdstuk beskrive wij wêr we as koälisy foar staan.

Ônze ambisy

Ut is goëd woanen, werken en leven in Wâdhoeke. Inwoaners binne over ut generaal tefreden met hun leven en foële hun feilug. De 'mienskip' is sterk: in dörpen en wiken sette mînsen hun aktyf in foar hun omgeving. Dat is un kracht wêr't we trôts op binne. Dêrop bouwe we ferder.

Ontwikkelingen en kânsen

Ferder bouwe betekent ok: inspeule op feranderingen. We sien mear ouweren, minder jongeren, kleinere huushouwers en minder mînsen op de arbeidsmarkt. Dat merke we bijfoarbeeld in de sòrg, ut onderwijs, op de woaningmarkt en arbeidsmarkt. Naast útdagingen biede disse feranderingen ok kânsen. Dink an nije woanfòrmen, brede skoolen, innovasy en digitale sòrg.

Wâdhoeke is un útstreckte gemeente met feul dörpen. De ôfstânen tût foarsieningen binne relatyf groot. Dat fraagt om goëde berykberhyd, foaral foar mînsen dy minder mobyl binne. Dêrom ferbetere we ferbiningen en pakke we ferkearsknelpunten an.

In Wâdhoeke is feul werk in sektoaren as detailhânel, sòrg, lânbouw, industry en bou. Feul bedriven binne mkb- òf familybedriven. Foar hun is ut soms lastug om met te bewegen met feranderingen. Dêrom sette we in op innovasy en un duerseme ekonomy.

De rúmte, ut lânskap en de wâdenkust make Wâdhoeke antrekkeluk. We wille woane, werke en leve. We koëstere ut groën om ôns heen. Deur slimme keuzes te maken kombineare we disse wînsen su goëd mogeluk en fersterke we de leefomgeving.

De kracht fan Wâdhoeke sit in de dörpen en wiken. Inwoaners binne betrokken en sette hun in foar hun omgeving, bijfoarbeeld fia fereningingen, frijwillugerswerk òf mantelsòrg. Tegelyk blive foarsieningen, winkels en fereningingen nyt fanself bestaan. Ok doën nòg nyt alle inwoaners met. Dêr gaan we met an 'e slâg. We sien kânsen in nije fòrmen fan samenwerking en lokale inisjativen, suas multifunksjonele ontmoëtingsplakken, om de leefberhyd op peil te houwen.

De kommende jaren benutte we kânsen om Wâdhoeke te fersterken. We sòrge foar passende woaningen, un sterke ekonomy en un leefomgeving dy klaar is foar de toekomst. Ok houwe we foarsieningen berykber, sòrge we dat elkeneen metdoën kin en ondersteune we de kracht fan dörpen en wiken.

Fier tema's

Wij bouwe ferder an un gemeente wêr ut ok in de toekomst foar elkeneen goëd woanen, werken en leven is. Dat doën we op fier thema's dy't we in dit koälisyakkoord op hoofdljnen beskrive:

- 1. Rúmte om te leven** beskriift ônze plannen foar woanen, berykberhyd en un feiluge en antrekkeluke leefomgeving.
- 2. Elkeneen doët met** beskriift ônze plannen foar sòrg, welwezen, spòrt, kultuer en ut soasjaal domein.
- 3. Un duerseme toekomst** beskriift ônze plannen foar ekonomy, onderwijs en duersemyd.
- 4. Tegare make we Wâdhoeke** beskriift hoe't we bestuere, samenwerke en ônze poasisy fersterke.

Na ut fâststellen fan dit koalisyakkoord wurde ônze plannen ferder útwerkt in un kòllegeprogramma. Foar un antal onderwerpen hewwe we konkrete ôfspraken maakt. Dy lichte we út in aparte kaders in dit akkoord.

AN 'E SLÂG!

ÔNZE PLANNEN OP
FIER THEMA'S

We infesteare in un antrekkeluke leefomgeving met foldoënde rúmte foar groën

Útlichten Sörgfuldug ferder met Fliet-Tunen

Fan un bedrivererein un antrekkeluke woanomgeving make. Dat is ut doël fan de ontwikkeling fan de wyk Fliet-Tunen in Franeker. Ut bestemmingsplan *Franeker – Túnen en Vliet* is in 2025 deur de gemeenteraad fâststeld. Fanwege un beroepsproseduere leit ut plan momenteel ter beoardeling bij de Raad fan State.

De útspraak in disse proseduere bepaalt ut ferfòlg fan ut projekt. Tòt dy tiid doën we geen nije toesëgingen òf útspraken over de inhoud fan ut plan. Na de útspraak binne der twee mogeluke richtingen: ut bestemmingsplan bliift in stân òf mut op onderdelen anpast wurde. In beide gefallen pakke we ut ferfòlg sörgvuldug op. Dat doën we met oog foar de kwaliteit fan de leefomgeving en en goëde inpassing in ut gebied.

We fine ut belangryk om opnij in gesprek te gaan met bewoaners. We sette in op ut herstellen fan fertrouwen en ut ferbetteren fan de kommunikasy. Dêrbij benutte we onder andere ut lopende ferkearskundug onderzoek naar berykberhyd, ferkearsfeilughyd en parkearen.

Rúmte om te leven

We bouwe an un feiluge, berykbere en antrekkeluke leefomgeving. Met passende woaningen, slimme inrichting en andacht foar feilughyd sörge we foar leefbere dörpen en wiken.

Leefomgeving in balâns

Wij bouwe an un gemeente wêr ut prettug woanen, werken en leven is. In un gesonde en leefbere omgeving met dörpen en wiken wêr't we tròts op binne. We koëstere un weardefol lânskap wêrin lânbou en natuer in balâns binne. Dêrom make we rúmteluke keuzes altyd in samengang, en met oog foar de toekomst.

We wille inwoaners en bedriven sufeul mogeluk dude-lukhyd en gemak biede bij keuzes in de fisike leefomgeving. Groate rúmteluke ontwikkelingen wege we integraal òf. Ok betrekke we inwoaners tidug bij plannen dy hun leefomgeving rake.

Dêrnaast infesteare we in un antrekkeluke leefomgeving met foldoënde rúmte foar groën. Lânskappeluke elementen en natuerlike wearden behouwe, fersterke we onder andere fia ut *Omgevingsplan*. Bij inbreidingslokasys hewwe we oog foar kwetsbere pân en karakteristieke plakken en soeke we naar passende nije funksys.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We streve naar ut ferminderen fan de regeldruk.
- We houwe *Verken je idee* in stân sudat inisjatyfnimmers flug wete òf hun plan kânsryk is. Dêrbij ondersoeke we de mogelukhyd om leges te heffen dy bij fergunningferlening in mindering bròcht wurde. Un snelle sken sú dêrbij gratis weze mutte.
- We gaan sörgfuldug om met de rúmte. We kieze foar inbreiding wêr't ut kin en útbreiding wêr't ut mut.
- Bij útbreiding fan woanen en bedrivughyd sörge we foar foldoënde groëne buffers.
- We staan poasityf teugenover inisjativen foar un natuerbegrâafplaats in Wâdhoeke.

Betaalber en passend woane

De kommende jaren bliift de fraag naar woaningen in Wâdhoeke groat. Tòt 2035 binne sirka 1.100 ekstra woaningen noadug. Dêrom bouwe we betaalbere en passende woaningen in suwel de stâd as in ònze dörpen. Dêrbij hewwe we oog foar leefberhyd, duersemyd en de anwezughyd fan foarsieningen.

We pakke ònze regyròl met un folkshuusfestingsprogramma wêrin we stuere op antallen, lokasys en doëlgroepen. Dêrbij foëre we un aktyf grônbeleid en sörge we foar foldoënde kapasiteit en middels om woaningbou te reälisearen. We fersnelle de bou fan betaalbere woaningen. Dêrbij sette we in op minimaal 30% soasjale huer en tweederde betaalber in de nijbouopgave.

Dêrnaast ferbetere we ut woanaanbod foar spesifieke doëlgroepen. We ondersteune starters bij ut finen fan un woaning. Ok make we mear levensloopbestëuge woaningen mogeluk. Su kinne ouweren langer selfstânug woanen blive in hun eigen omgeving.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We moanitoare ònze erfpachtpilot en nimme op basus dêrfan un beslút over ferdere inset.
- We ferkenne en stimuleare de inset fan fleksibele woaningen.
- We staan poasityf teugenover inisjativen foar woanformen wêrbij woanen en sörg kombineard wurde.
- We benutte bestaande gebouwen beter deur herbestemming, woaningsplitsing en erfsplitsing. Ok pakke we leegstân en ferpauperde pân an.

We make werk fan feilug, betrouber en duerseme ferkear en ferfoer foar elkeneen

Feilug woane en werke

Wij wille dat inwoaners en ondernimmers hun feilug foële kinne. En wij trede op wêr't dat noadug is. Ok pakke we onfeiluge plakken en situasys doël-bewust an.

Steeds faker wurde leegstaande loadsen en gebouwen brûkt foar onderminende aktiviteiten. We sette in op ut teugengaan fan òrganisearde en onderminende kriminaliteit. Dat doën we deur samen te werken met regionale partners, sinjalen aktyf op te pakken en goëd gebrûk te maken fan beskikbere instrumenten, suas de *Algemene Plaatseluke Verordening (APV)*. Ok nimme we deel an *Meld Misdaad Anoniem*. Met ut projekt *Cybersûn* make we inwoaners en bedriven wearberder teugen digitale kriminaliteit.

We pakke jeugdoverlâst an en foarkomme dat jongeren ôfgliede rjochting kriminaliteit. Dêrbij werke we nau samen met plisy en jongerewerk en sette in op frôëgsinjalering en jeugdprevinsy. Dêrnaast blive we alert op ut beskermen fan de demokratise rechtsstaat, onder andere deur kennis en bewustwurding binnen ônze òrganisasy en bij partners te fersterken.

Flòt en berykber onderwêg

Inwoaners, ondernimmers en besoekeers mutte hun flòt en feilug deur ônze gemeente ferplaatse kinne. Dêrom make we werk fan feilug, betrouber en duerseme ferkear

en ferfoer foar elkeneen. We infestearre in ferkears-feilugghyd, berykberhyd en duerseme mobiliteit. Dêrbij houwe we oog foar leefberhyd in dörpen en wiken.

We ferbetere de ferkearsfeilugghyd deur ônze mobiliteitsfyzy wêr moegelik flugger út te foëren. We sörge foar un dudeluke en herkenbere inrichting fan wegen en un logise kombinasjy fan ferkearsstromen. Su is foar wêg-brukers daluks dudeluk welk gedrâg ferwacht wurdt. Dêrnaast houwe we ut fytsnetwerk op òrde deur bestaande fytspâden te onderhouwen en te ferbetteren. Dörpen en wiken houwe we berykber. Su foarkomme we onlogise ôfslútingen en omriidroetes. We sörge foar mear openbare laadpalen.

Openbaar ferfoer blijft belangryk foar de berykberhyd fan ônze gemeente. Dêrom blive we in gesprek met dörpen en wiken over de behoëfte an openbaar ferfoer. Ok ondersteune we inisjativen foar nije fôrmen fan ferfoer en deelmobiliteit.

Útljchten Ferbettering rônwêg Franeker

Wij wille de rônwêg fan Franeker ferbetere. We sien dêrbij kânsen om dit gebied te ontwikkeljen tût un foarbeeldprojekt wêr berykberhyd, ferkearsfeilugghyd en rûmteluke kwaliteit hân in hân gaan.

De rônwêg en ut Oud Kaatsveld binne krusjaal foar de berykberhyd fan Franeker, maar sörge nou foar knelpunten in deurstroming, ferkearsfeilugghyd en leefberhyd. Met de bou fan mear woaningen in Franeker Súd en de bou fan nije skoolen in ut gebied Bloemketerp nimme de problemen alleen mar toe. In de kommende fier jaar pakke we disse opgave foartfarend an.

We wille drie belangrike ferkearsknelpunten oplöße:

- Bloemketerp krijt un feiluge ontsluting fia de oasteluke rônwêg passend bij ut antal kynders dat dêr na de bou fan de skoolen gebrûk fan maakt, bijfoarbeeld bij ut oversteken.
- Op ut Oud Kaatsveld weare we frachtferkear.
- De westeluke rônwêg richte we op termyn su in dat ut frachtferkear beter deurstrome kin én der tegelyk un antrekkeluke omgeving ontstaat.

Elkeneen doët met

In Wâdhoeke mut elkeneen metdoën kinne. Òf't ut nou gaat om sòrg, spòrt, kultuer òf ontmoëting. We bouwe an un samenleving wêrin mînsen naar mekaar omsien en kânsen krijen.

Un sterke soasjale basus foar elkeneen

In Wâdhoeke kinne inwoaners op mekaar én op de gemeente rekene. Elkeneen mut de rúmte krije om met te doën, um te ontwikkelen en su selfstânug mogeluk te leven. We kike dêrbij naar wat mînsen self kinne, wat sij tegare doën en wêr ondersteuning noadug is. We staan foar un mînswardug, feilug en gâstfrij bestaan.

Foarkomme is beter as geneze. Dêrom sette we in op prevînsy. We werke an sterke dörpen en wiken, wêr ontmoëting, ferbining, metdoën, gezond ete en bewege de soasjale basus fôrme. Laagdrempeluge, frij toegankeluke foarsieningen sòrge derfoar dat inwoaners dichtbij huus ondersteuning fine, foardat profesjonele sòrg noadug is. Ferenugingen, kultuer en welwezensinistativen binne dêrbij onmisber.

Inwoaners dy sòrg òf ondersteuning noadug hewwe kinne dit eenfoudug anfrage. Elkeneen dy't werke kin, mut dy stap make kinne. Ônze inwoaners erfare foldoënde finânsjele bestaanssekerhyd om gezond en kânsryk te leven.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We make un eenfouduge roetekaart, sudat inwoaners wete wêr't sij telânekinne met fragen over sòrg, welwezen en werk. Foar regelingen en foarsieningen kinne inwoaners telâne bij een loket.
- Ut Dörpen- en wikenfòns werkt heel goëd en bliift de kommende fier jaar bestaan.
- Burgerinistativen wurde behânelde met ut útgangspunt 'ja, mits'. Der is un fâst anspreekpunt dat inisjatyfnimmers ondersteunt.
- We ferkenne útbreiding fan de anpak fan De Opstap naar andere dörpen en wiken.

- We fersterke en bòrge de samenwerking tussen onderwijs, ondernimmers en overhyd fia ut soasjaal-ekonomys aksyprogramma *Het Goud van Noordwest*.
- We ferlengde de pilot *Groeitún* in Wier met un jaar. We sien de Groeitún fanôf 2028 as un basusfoarsiening fan Empatec.
- We biede maatwerkbegeleiding an inwoaners dy fanút de bijsfân an ut werk gaan, om onsekerhyd, stress en weromfal foar te kommen.
- We fersterke de samenwerking met huusartsen fia de akkounthouwer eksterne ferwijzers en de praktykondersteuners GGZ-jeugd.
- We nimme ônze ferantwoardelukhyd bij de útfòering fan de Spreidingswet.

Spòrt en bewege

Elke inwoaner fan Wâdhoeke mut spòrte en bewege kinne, onachten leeftiid, inkommen òf beperking. Spòrt en beweging drage bij an gezondhyd, ontmoëting en de leefberhyd in ônze dörpen en stâd. Dêrom blive we infestearen in un sterke basus. Dat doën we suwel bij ferenugingen as op skoalen, bijfoarbeeld deur inset fan de regisseur *Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)*.

We ondersteune spòrtferenugingen en andere spòrtaanbieders en stimuleare samenwerking, bijfoarbeeld fia *TeamFRL*. Dêrbij is der andacht foar Frise en streekspòrten, suas kaatsen en fierljeppen, onder mear fia skoalprojekten.

We staan foar un mînswardug, feilug en gâstfrij bestaan

We foere ut akkommodasybeleid út fia ut *Omgevingsprogramma Accommodaties*. We kike naar klustering en koppelkânsen tusse foarsieningen, met behoud fan belangrike funksys in ônze dörpen. Ok bij ferfanging fan spòrtvelden fôlje we dit beleid.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We starte un pilot *Gratis Aktyf*, richten op inwoaners fan 65 jaar en ouwer.
- Ut swembad op Bloemketerp in Franeker wurdt disse bestuersperioade opend.
- We sette ôns maximaal in foar ut behoud fan un toekomstbestênuge swemfoarsiening in Sint Anne.
- We hêrike ut spòrtbeleid naar integraal beleid foar spòrt en bewege. Met ekstra aandacht foar (groêne) speelplakken en bewege in de openbare rúmte.

Kultuer en erfgoed as kracht fan Wâdhoeke

Kultuer, taal en erfgoed drage bij an de identiteit, soasjale samenhing en leefberhyd fan Wâdhoeke. Kultuer speult dêrnaast un belangrike rôl in de persoanlike ontwikkeling en ut welwezen fan mînsen. Dêrom infestear we in un sterke en toegankeluke kultuerle infrastruktuur.

We behouwe en fersterke kultuer en erfgoed. We foere ut fâststelde erfgoedbeleid út en sôrge derfoar dat de basus op ôrde is. Dat doën we onder andere met un erfgoedregister, ut in kaart bringen fan kultuerhistoarise wearden en ut beskermen fan gemeenteluke monuminten. Wâdhoeke beskikt over un bisonder bestân an histoarise kerkôrgels. Tegare met ut ôrgelfeld sôrge we foar mear bekendhyd en gebrúk fan disse ôrgels, bijfoarbeeld fia un ôrgelroete deur Wâdhoeke. Ok blive we infestearen in ut ferbetteren fan de toegankelukhyd fan erfgoed, onder andere deur de digitalisering derfan.

Dêrnaast infestear we in un sterke kultuerle basus deur samenwerking tusse kultuerle ôrganisasys, amateurferenugingen en profesjonele instellingen te stimulearen.

Taal en meartalughyd sien we as kracht en hânelsmerk fan Wâdhoeke. Dêrom stimuleare we ut gebrúk fan

Fries, Bildts, Franekers en Nederlâns bij kultuer, evenementen, ekonomy en in kommunikasys fan de gemeente.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We wille de kultuerhistoarise ferhalen fan Wâdhoeke beter fertelle, bundele en útdrage. Dat doën we onder andere fia *Visit Noardwest Fryslân*.
- We omarme de nije koërs fan theater De Koornbeurs en blive hierfoar de bestaande middels beskikber stellen binnen de huduge ôfspraken. Dêrnaast moëduge we samenwerking met andere ôrganisasys, hoareka en ut Koninklijk Eise Eisinga Planetarium an om nije kânsen te kreëaren.
- Foar de kultuersektôr in Wâdhoeke geldt: innovatieve toekomstbestênuge plannen dy furtkomme út samenwerking, beordele we op haalberhyd. Hierfoar is alleen insidentele finânsjele steun eventueel mogeluk.
- We gaan in gesprek met Seewyn Kunstedukasy over de samenwerking met amateurferenugingen, wêrbij sôcht wurdt naar anslúting bij de behoëfte fan disse ferenugingen. De samenwerking mut binnen ut bestaande budget ferbetere.
- We sette ut beleid foar Frys, Bildts, Franekers en Nederlâns foart.
- We gaan deur met de taalkampagne. In 2028 biede taal en kultuer ekstra kânsen, omdat in dit jaar onder andere 10 jaar gemeente Wâdhoeke en 175 jaar PC fierd wurde.

Gâstfrij geniete in Wâdhoeke

We bouwe an un duerseme gâstfrijhdssektôr dy bijdraagt an de leefberhyd, kultuer, natuer en lokale ekonomy fan Wâdhoeke. De UNESCO Wearelderfgoedder de Wâden-see en ut Planetarium fan Eise Eisinga biede groate kânsen foar rekreasys en toërisme.

We sôrge foar un antrekkeluke en 'beleefbere' omgeving foar suwel inwoaners as besoekeks. Dat doën we onder andere deur te infestearen in rekreatieve wânelpad- en fytsroetes. Ok ondersteune we evenementen dy bijdra-ge an de levendughyd fan ônze gemeente. Ten slôtte wille we besoekeks langer an ônze regio bine met un farjeard en duerseme aanbod.

TAAL EN MEARTALUGHYD SIEN WE AS KRACHT EN HÂNELSMERK FAN WÂDHOEKE

Hier zetten we de komende vier jaar extra op in:

- We ferbetere ut rekreatieve roetenetwerk, bijfoarbeeld fia boërelânpâden, dörps-ommetsys en faarrônstys.
- We ferlage de regeldruk foar evenementeôrganisasys deur in te setten op mearjaruge subsidys en fergunningen.
- We streve naar mear overnachtingsmogelukheden in Wâdhoeke. De ekstra inkomsten út un ferhoging fan de toëristebelâsting infestear we foar un part wear in de sektôr.

**Útlichten
Gratis Aktyf in Waadhoeke**

Gratis Aktyf Waadhoeke is un inisjatyf fan de gemeente Wâdhoeke, tegare met Stichting Seewyn Kunstedukasy en Stichting Sport Fryslân. Met dit programma krije jongeren fan 12 tût en met 23 jaar de kâns om laagdrempelug en sonder kôsten in beweging te kommen.

We gaan deur met *Gratis Aktyf Waadhoeke*. De pilot ferleng we tût en met 2028. Halverwege 2027 evaluateare we ut inisjatyf. Op basus dêrfan bepare we hoe we na 2028 ferdergaan. Deelname bliff in elk geval sonder finânsjele drempel. Su make we spòrt en kultuer foar elkeneen toegankelug en stimuleare we un aktive, gesonde en enerzjike generasys.

We bouwe
an un sterke,
toekomstbestêuge
en ondernimmende
ekonomy

Un duerseme toekomst

We bouwe an un toekomstbestêuge gemeente. Met un sterke ekonomy, goëd onderwijs en un gesonde leefomgeving in balâns met natuer en milieu. Su sòrge we ok goëd foar de generasys na ôns.

Ondernimme met rúmte foar groei

We bouwe an un sterke, toekomstbestêuge en ondernimmende ekonomy. Met rúmte foar innovasy, duerseme werkgelegenhyd en ekonomise groei. We stimuleare samenwerking tussen ondernimmers, onderwijs, overhyd en inwoaners. Su kinne bedriven hun ontwikkelde en krije alle inwoaners de kâns om met te doën op de arbeidsmarkt.

We sette in op toekomstbestêuge bedrivughyd. We stimuleare bedriven om te infestearen in ferduerseming, innovasy en samenwerking, bijfoarbeeld op bedriveterreinen. Dêrbij is aandacht foar kòllestive oplossingen foar netkongestsy, fergroëning en sirkulêriteit. Ok sòrge we foar foldoënde beskikbere bedriifskavels in Franeker en levere we maatwerk in de rêst fan de gemeente. Dêrnaast werke we an un sterk ondernimmingsklimaat en werve we nije bedriven om hun in ônze gemeente te festugen.

Fitale winkelgebieden sien we as fisitekaartsys en ontmoëtingsplakken fan ônze gemeente. Dêrom blive we winkelgebieden in Franeker en Sint Anne ondersteunen fia sentrummanagement en anjagers dy samenwerking

fersterke. Ten slòtte fersterke we de samenwerking tussen onderwijs, ondernimmers en overhyd. Fia inisjativen suas *Het Goud van Noordwest* bringe we partijen tegare en stimuleare we onder andere banebeurzen en inisjativen foar jongeren dy út beeld drige te raken.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We ferbetere de gemeenteluke dienstferlening an ondernimmers. Su hewwe we aandacht foar ônze kommunikasy en we make prosessen einfouduger en oversichteluker.
- We wille ut Raadhuusplein in Franeker ontwikkelde töt un antrekkeluker ferbliifsgebied.
- We ondersoeke mogelikheden om leegstaande en ferwaarloasde pânren in winkelgebieden an te pakken.
- We bringe soasjale doëlgroepen, suas inwoaners fan ut AZC en statushouwers, in kontakt met ondernimmers in de regio.
- We foëre ut fâststelde beleid foar huusfesting fan arbeidsmigranten út en fersnelle dit wêr mogeluk.

Een sterke lânbou in balâns met lânskap en natuer

Feeteelt, akkerbou en glâstúnbou binne fan groate betekenis foar Wâdhoeke. Tegare met groathânel, industry en toeleverânsiers fôrmt de lânbou un belangrike motòr fan ônze ekonomy. Tegelyk staan we foar groate útdagingen. Dink an nije regelgeving, klimaatferandering en fersilting. Dêrom bouwe we an un sterke lânbousektòr met toekomst. Un sektòr dy duerseme ferbônen is met lânskap, natuer en de "mienskip". Ônze fizy en ambisys lêge we fâst in ut *Omgevingsprogramma Landelijk Gebied*. Dêrin bestede we onder andere aandacht an de openhyd fan ut lânskap.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We stimuleare agrarys natuerbehear. Dat doën we in samenwerking met agraryse kòllektiven.
- We befòrdere duerseme en natuerinklusive lânbouw.
- We ondersteune de kòrte keten en fergroate de bekendhyd hierfan.
- We òrganisearre struktureel overlêg met agraryse en natueròrganisasy.
- We sette de bestemmingsreserve Ontwikkelfonds ok in foar projekten op ut gebied fan biodiversiteit en lânbouw.

Duersem foarút: enerzjyneutraal en sirkulêr

We wille as gemeente ut goëde foarbeeld geve in duerseme hânelen en werke toe naar un enerzjyneutrale gemeente in 2040. De duersemydsagenda sette we onferminderd foart. Bij alles wat we doën, nimme we sirkulêriteit as útgangspunt. We werke de kommende jaren lâns dry spoaren:

Anders met enerzjy omgaan betekent dat we nyt mear enerzjy ferbruke as we self duerseme opwekke. We ondersteune enerzjykoperasys en ondersoeke gesameluke eigendomsmodellen foar opwek en opslâg. Ok evalueare we de enerzjysamenwerking op bedrive-terreinen, suas kòllektive batterijen, sonnepanelen, wyn en slimme stuering. We sette in op innovasy en streve naar emissyloaze infrastrukturele projekten. We werke nyt met an ut festugen fan datasentra.

Anders met natuer omgaan betekent dat we ekologise wearde behouwe en fersterke. Dat doën we bijfoarbeeld deur groëne inisjatyven fan inwoaners te ondersteunen. Ok sette we ut ondersoek naar fersilting foart.

Anders met grònstòffen omgaan betekent dat we in-sette op ôffalskeiding, bewustwurding, ôfvalprevînsy en hergebrúk. De kommende perioade wille we inwoaners bewust make fan de mogelikheden dy der binne om ferantwoard te konsumearen.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We ondersoeke de mogelikheden om un eigen gemeenteluk warmte- en enerzjybedriif op te setten, in samenwerking met lokale koperasys.
- Bij projekten in de openbare rúmte hewwe we ekstra aandacht foar fergroëning en klimaatadaptasy.
- We optimalisearre ôffalskeiding, bewustwurding, ôfvalprevînsy, ferwerking en hergebrúk. Dêrbij kike we ok naar de mogelikhed fan Diftar.

Útlichten Op wêg naar un enerzjyneutraal Wâdhoeke

We wille dat Wâdhoeke in 2040 enerzjyneutraal is. Dat betekent dat we alle enerzjy dy't we bruke duerseme opwekke. We bouwe dêrbij deur op de kòers dy de ôflopen jaren insetten is.

De gemeente het de ôflopene perioade werkt an ut klimaatlânskap. In de ferdere útwerking en op basus fan opdene insichten kieze we derfoar om dit projekt onderdeel te maken fan ut *Gebieds-prosces Duurzaam Waadhoeke*. Hierbij kike we nadrukkeluk breder as alleen ut soekgebied bij Sexbierum. In dit proses bringe we enerzjy, natuer, water en leefomgeving samen. Dit helpt ôns om goëde, samenhangende keuzes te maken, de samenwerking te fersterken en inwoaners aktyf te betrekken. We sòrge der bovendat foar dat minimaal 60% fan de opbringsten fan duerseme enerzjy te goëde komt an ônze inwoaners, met ekstra aandacht foar de dòrpen dy de meeste impakt erfare.

De enerzjy dy't we in 2040 bruke mut duerseme opwekt weze. We gaan op seek naar logise lokasys foar opwek en opslâg fan enerzjy, richten op ut in balâns bringen fan fraag en aanbod fan enerzjy. Nije ontwikkelingen suas bio-enerzjy, SMR en akwatermy houwe we in de gaten. Tegelyk sette we stevug in op enerzjybesparing, met as doël ut totale enerzjygebrúk met ongeveer un derde te fermindere.

Inisjatyven fan enerzjykoperasys ondersteune we, mits disse goëd passe bij de omgeving en de gemeenskap. Dêrnaast ferbetere we de kommunikasy en ut kontakt met inwoaners, sudat plannen dudeluk binne, sòrgen searicus nommen wurde en ut draagvlak fergroat wurdt.

In Wâdhoeke krijt elkeneen gelike kânsen om um te ûntwikkelen

Kânsen foar elk talint

In Wâdhoeke krijt elkeneen gelike kânsen om um te ûntwikkelen. Kynders, jongeren en folwâsenen mutte hun talinten ontdekke kinne en benutte. Onderwiis, kynderopfang, sûrg, welwezen en de lokale ekonomy werke dêrbij nau samen. Su bouwe we an un sterke basus foar persoanlike groei en de toekomst fan ônze regio.

Onderwiis fynt plak in toekomstbestênnige, feiluge en duerseme gebouwen. Wêr moogelik kombineare we funksys, sudat skoalen bijdrage an sterke en leefbere kernen. De kommende jaren reâliseare we nije skoalgebouwen op Bloemketerp, in Menaam en in Winsum.

We sette in op gelike ûntwikkelkânsen. We ondersteune dêrom inisjativen suas Waadkracht. Ok subsidieare we programma's foar kultuer, natuer, spòrt en meartalughyd. Dêrnaast fersterke we de ansluting tussen onderwiis en arbeidsmarkt.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We stimuleare innovatyf ûnderwiis, suas de Einstein-class, ut lear-werkplein en technykonderwiis.
- We ondersteune skoalen dy werke an inklusyf ûnderwiis.
- We stelle un nij Integraal Huisvestingsplan Onderwiis fâst. Dêrin is ok andacht foar groene skoalpleinen, integrale kysentra en sterke dôrpskoalen.
- We sette de samenwerking tussen ûnderwiis, ondernimmers en overhyd fia *Het Goud van Noordwest* foart.

Un fitaal en gesond leven

Alle inwoaners fan Wâdhoeke krije de kâns om fearkrachtug, wearber, kânsryk en gesond op te groeien, te leven en gesond ouwer te wurden. We make de beweging fan sûrg naar gesondhyd en blive werken fanút ut gedachtegoed fan positive gesondhyd: fan siekte en sûrg naar gedrâg, gesondhyd en welwezen.

We stelle un nije *Noata Gesondheidsbeleid* fâst en wege gesondhyd struktureel met in alle domeinen fan beleid en útfôering (Health in All Policies). Ok sûrgje we foar un gesonde start foar kynders fia de deurontwikkeling fan de ketenapak *Kansrijke Start*. Dêrnaast blive we ôns richten op ut foarkommen en weromdringen fan overgewicht.

We stimuleare un gesonde en aktive leefstijl en sette in op previnsy fan middelsgebrûk. Tegelyk fersterke we de mentale gesondhyd, onder andere deur ut foartsetten en wêr moogelik útbreiden fan *Welwezen op Recept*.

Ook hewwe we andacht foar fitaal ouwer wurden. We blive werken an un demênsyfyndeluke gemeente en stimuleare ontmoeting en beweging. Tôt slôt sûrgje we foar un leefomgeving dy útnoadugt tût bewege, speule en ontmoete.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We foere *Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)* in. Disse IIsânse anpak richt um op ut foarkommen fan alkohol-, drugs- en tabaksgebrûk deur jongeren deur un leefomgeving te bieden wêrin se gelukkig en gesond opgroeie kinne.
- We ondersoeke de moegelikheden om earstelijnssûrg dichtbij te fasilitearen.
- We make konkreet werk fan ônze ambisy: Wâdhoeke is un inklusive gemeente. We evalueare ut huduge anti-diskriminasybeleid en de *Uitvoeringsagenda Inclusie en Diversiteit 2023–2025*. Op basus dêrfan stelle we nij inklusie- en diversiteitsbeleid op, met dêrin un Lokale Inclusie Agenda, richten op betere toegankelukhyd.

Tegare make we wâdhoeke

Een sterke gemeente make we tegare. We sòrge foar goëde en toegankeluke dienst-ferlening. We werke tegare met inwoaners, ondernimmers, òrganisasys en andere overheden. Ok fersterke we ònze poasisy in de regio, in Nederlân en dêrbuten.

Een gemeente dicht bij inwoaners

Wij staan foar un betroubere, begripeluke en toegankeluke overhyd foar elkeneen. Feul gaat goëd en tegelyk blive we ònze dienstferlening en klantgerichthyd ferbetteren. Eind 2025 hewwe we ònze fizy op dienstferlening aktualisearde. Disse fizy fòrmt de basus foar de ferdere ontwikkeling fan ònze òrganisasy en ondersteuning fan inwoaners, ondernimmers en partners.

We ferbettere ònze digitale dienstferlening, onder mear met *MijnWaadhoeke* en deur te onderzoeken hoe't we AI feilug en ferantwoard insette kinne. Fia de biblioteken ondersteune we inwoaners bij ut fersterken fan hun digitale feardugheden.

We werke an betere berykberhyd en hogere klantfrendenhyd, dy we struktuereel mete fia onderzoeken en klantreizen. Heldere en begripeluke kommunikasys staat sentraal, met aandacht foar toegankeluk taalgebrúk en kwaliteitsbörging.

We wille sichtber en dichtbij weze. Dêrom blive we werken met foarútskoven amtenaren, suas dörps- en wykkoördinatoaren, akkountmanagers en un evenementenkoördinatòr. Ok òrganisearre we ònze dienstferlening fisyk dichtbij inwoaners. Ut serviceloket in Sint Anne sette we struktuereel foart.

Metdinke en metdoën

We wille un betrokken en dienstbere gemeente weze, wêrin inwoaners en ondernimmers helder wete hoe't sij invloëd útoëfene kinne op beleid en útfòering. Partisipasy mut dudeluk, herkenber en op tiid plakfine. Dêrom stelle we un partisipasyferòrdening en overkoepelend partisipasybeleid op. Dêrbij werke we met de partisipasy ladder. Su is foaròf helder welke ròl inwoaners en ondernimmers hewwe bij gemeenteluke beslúffòrming.

We betrekke inwoaners en ondernimmers froëglidug bij plannen dy hun leefomgeving raken. Ok wille we ferskillende groepen beter berike en nije fòrmen fan metdenken en metdoën ferkenne. Jongeren krije dêrbij nadrukkeluk un plak: hun stem mut op un passende en effektive manier metnomen wurde in beslúten over de toekomst fan Wâdhoeke.

Hier sette we de kommende fier jaar ekstra op in:

- We undersoeke de instelling fan un ouweraad.
- We eksperimenteare met partisipasyinstrumenten suas un burgerberaad en Rugt to Challenge.
- We evalueare de huduge opset fan de jongereraad en de kynderburgemeester en fersterke, wêr noadug, de manier wêrop jongeren betrokken wurde bij beslúffòrming.

**WIJ STAAN
FOAR UN BETROUBERE,
BEGRIPELUKE EN
TOEGANKELUKE
OVERHYD
FOAR ELKENEEN**

We fersterke ônze poasisy in de regio en richting ut Rijk en Europa

Wâdhoeke in poasisy foar de toekomst

We werke doelgericht an de ontwikkeling fan Wâdhoeke op de lange termyn. Dêrbij fersterke we ônze poasisy in de regio en richting ut Rijk en Europa, sudat we ônze belangen goêd behartuge kinne en kânsen benutte.

We sette de strategise ontwikkelagenda en de ontwikkellijnen út de noata *Herijking Ontwikkelperspektief* foart. Tegelik intensivere we ônze samenwerking deur aktyf deel te nimmen an regionale, nasjonale en Europese programma's en netwerken.

De Wâdensee het internasjonaal en nasjonaal de hoogst mogelike beskermde status. Ut getidegebiet is *UNESCO Wearelderfgoed* én ut is ut grotste *Natura 2000*-gebiet fan ôns lân; dit fanwege de unike natuerwearden.

Lâns de wâdenkust lêge belangrike kânsen foar lânskappeluke, ekonomise en toeristise ontwikkeling. Dy kânsen benutte we wêr mogeluk binnen ekologise grêzen en fersterke we deur de noata *Perspektief op de Waddenkust* út te foëren. Dêrnaast blive we aktyf betrokken bij ut *Fries Programma Waddenkust* en de *Vereniging Waddenzeegemeenten*.

Tôt slôt sette we in op un stevuge belangenbehartuging, met doëlrichte lobby, sterke netwerken en ut aktyf benutten fan finansieringsmogelukheden.

Finânsjeel in balâns, nou en aansen

Un soalide en toekomstbestênuge finânsjele huushouwing is de basus onder dit koälisyakkoard. We streve naar un begroating dy suwel op kôrte as lange termyn in balâns is. We make bij de finânsjele mogelukheden onderskeid tussen strukturele en insidentele middels.

Ôns útgangspunt is dat de begroating foldoët an ut advies fan de VNG: ut earste jaar fan de mearjarebegroating mut slutend weze. Foar de overuge dry jaren fan de mearjarebegroating bruke we ut rappòrt *Toekomstbestendige begroting* om keuzes te maken. Dit rappòrt geeft insicht in de keuzerúmte in de begroating en de finânsjele en maatskappeluke effekten. De taakstelling *Sociaal Domein* wurdt infuld in lijn met dit rappòrt. We hewwe ok nòg steeds fertrouwen dat ut Rijk gemeenten úteindeluk foldoënde kompensearen gaat foar de taken en ferantwoardelukheden.

De Algemene Reserve is ônze finânsjele buffer om insidentele teugenvallers op te fangen. Deur wizugde omstânugheden in de risiko's en na fergeliking met andere gemeenten, binne wij fan mening dat un anpassing fan de risikofaktòr fan 1.2 naar 1.0 ferantwoord is. We gaan de earder fâstleide ondergrêns fan de Algemene Reserve ferlagen fan €15 naar €10 miljoën. Hierdeur ontstaat rúmte om te infestearen. Dit doën we sòrgfuldug en alleen foar insidentele útgaven, infestearingen dy strukturele besparingen oplevere òf ut dempen fan toekomstuge lasten.

Bij finânsjele keuzes soeke we earst naar besparingen, effisjênsy en alternative inkomsten. Fanôf 2028 make we de rioalheffing stapsgewiis kòstedekkend, onder andere fia taryfdifferensjasy.

Ut ferhogen fan de OZB (onroërendezaakbelasting) foar inwoaners en ondernimmers, naast de reguliere inflasykòrreksy, is foar ôns de mînst wenste opsy.

We frage ut kollege dit koälisyakkoard út te werken in un kollegeprogramma, inklusief de finânsjele fertaling in de begroating.

adres

Harlingerweg 18
8801 PA Franeker

postadres

Postbus 58
8800 AB Franeker

online

www.waadhoeke.nl
info@waadhoeke.nl

telefoon

0517 380 380